

Žaža, Stanislav

Odešel profesor Jiří Jiráček

Opera Slavica. 2013, vol. 23, iss. 2, pp. 48-49

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127267>

Access Date: 06. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

кується на кафедрі прийом на стажування іноземних студентів і науковців з вищих навчальних закладів України.

Директор Інституту славистики, україністики та русистики підкреслила, що вказана кафедра плідно та інтенсивно співпрацює зі словацькими та зарубіжними університетами. Найбільш активним та плодотворчим є співробітництво з найближчими сусідами, передусім з Ужгородським національним університетом, Львівським національним університетом імені І.Франка, Національним педагогічним університетом імені М.Драгоманова в Києві, Університетом імені Масарика у Брно (Чехія). Відповідно до існуючих угод, українські та словацькі науковці проходять стажування, працюють в бібліотеках та архівах, беруть участь у наукових конференціях, семінарах, симпозиумах, конгресах, проводять спільні наукові дослідження та рецензування. Згадано було також і тісну співпрацю кафедри з Генеральним консульством України в Пряшеві під час організації конференцій, семінарів, бесід і т. ін.

Галина Миронова

Odešel profesor Jiří Jiráček

V pondělí 22. dubna 2013 nás opustil ve věku nedožitých 89 let jeden z našich předních lingvistů, emeritní profesor Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a někdejší vedoucí tamní katedry ruského jazyka **profesor PhDr. Jiří Jiráček, DrSc.**, který žil na odpočinku v jihočeském Třeboni.

Jiří Jiráček se narodil 2. 12. 1924 v Praze. Středoškolské vzdělání ukončil za okupace na treboňském gymnáziu a byl pak nucen pracovat jako zemědělský dělník. Po osvobození vystudoval na Filozofické fakultě Karlovy univerzity obor ruština–angličtina a po několikaleté učitelské činnosti na středních školách se vrátil na vysokou školu, a to do Brna, na tehdejší Univerzitu J. E. Purkyně. S její Filozofickou fakultou je pak spjata jeho dlouholetá činnost: působil zde téměř třicet let, od roku 1973 jako docent, od roku 1981 jako profesor až do roku 1991, kdy odešel do důchodu.

Prof. Jiráček se zapsal do české rusistiky řadou studií z oblasti slovo tvorby, terminologie a lexikologie, dále pak dvěma syntetickými monografiemi, a to *Интернациональные суффиксы существительных в современном русском языке* (1971) a *Adjektiva s internacionálními sufixálními morfy v současné ruštině* (1984). Obě knihy se vbrzku po vydání dočkaly příznivého ohlasu v naší i ruské jazykovědě. Stejně jako ostatní stati a recenze dokazují autorovu širokou erudici, která byla základem jeho mnohostranné a důkladné analýzy jazykového materiálu.

Jiráčkův výzkum se však neomezil jen na tuto problematiku: zasáhl podstatně i sféru ruské morfologie, v jejímž popisu se odrazily i jeho zkušenosti ze středoškolské praxe a z autorské spolupráce na učebnicích. Kromě teoretických statí je třeba sem zařadit i jeho vysokoškolské skriptum *Morfologie I. Substantivum* (1986) a zejména jeho výraznou spoluúčasť na kolektivní publikaci *Morfologie ruštiny 1., 2.*, která byla plánována před rokem 1989 jako celostátní vysokoškolská učebnice, ale vydána – pro tehdejší celkový útlum pozornosti k ruštině – jen jako skriptum MU v Brně až v letech 1996–7. Jiráčkův

zájem o teoretické i praktické otázky ruského pravopisu se uplatnil také v jeho účasti na kolektivní publikaci *Орфография, пунктуация и книжно-письменная речь русского языка* (1979) a na její kratší verzi – *Пříručce ruského pravopisu* (1989²).

Jiráčkovy práce se týkají především zákonitostí samotné ruštiny, ale autor respektuje vždy hledisko porovnání s češtinou. Navíc pak ho jako anglistu zaujala idea konfrontace některých jazykových jevů v obou našich slovanských jazycích s odpovídajícími jevy v angličtině. Sem patří např. jeho stati o gramatických typologických analogiích rusko-anglických oproti češtině, a to i v syntaxi (např. ČMF 74/1992, č. 1; Slavia 62/1993; Opera Slavica 1/1991, č. 2) a rovněž v tomto směru poslední výsledek jeho badatelské činnosti – konfrontační studie o rusko-anglických analogiích v akcentuaci na rozdíl od češtiny (SPFFBU A 51/2003).

Jako univerzitní učitel se prof. Jiráček samozřejmě podílel na nejrůznějších akcích spjatých s tímto posláním – na výchově doktorandů, na práci v řadě vědeckých i pedagogických grémií, účastnil se konferencí, seminářů, sjezdů apod. (sr. náš medailon v ČMF 81/1999, č. 2, s. 123–124). Ve všech uvedených aktivitách se projevovala Jiráčková přislovecná akribie, iniciativa a odpovědnost.

Ačkoli prof. Jiráček žil už přes desítku let vzdálen od univerzitního prostředí, jeho kontakt s fakultou někdejšího působiště zcela nepominul. Příležitostně stále publikoval a v místě svého pobytu byl dlouho pravidelným návštěvníkem městské knihovny, kde sledoval novinky v politice i ve vědě. Ještě ve vysokém věku se uplatňoval jako zdatný cyklista, což mu v jihočeské rovině umožňovalo rychlé vyřizování různých denních záležitostí. V posledních letech se však stupňovaly jeho pohybové potíže a byly příčinou jeho tělesné ochablosti, při níž si nicméně zachovával dobrou paměť a jasnou mysl. Proto byl jeho odchod poměrně překvapivý. Ve vzpomínkách pamětníků zůstane významný rusista Jiří Jiráček trvale uchován jako aktivní, důsledný a přesný spolupracovník a čestný kolega a dobrý přítel.

Stanislav Žaža

Významné životní jubileum brněnské rusistky

V listopadu 2013 se dožívá významného životního jubilea doc. PhDr. Jarmila Krystýnková, CSc., dlouholetá pedagožka a badatelka v oblastech ruského jazyka. Rodačka ze Zlína vystudovala na FF UJEP (nyní MU) obor ruština – čeština. Hlubší zájem tyto obory získala už v mládí u svého otce doc. PhDr. J. Krystýnka, představitele české slavistiky v Brně. Vděčně si připomíná i profesory ze svých vysokoškolských studií, k nimž patřili např. R. Večerka, D. Jeřábek, M. Suchomel, B. Novák, F. Palas, J. Burian, J. Mandát, V. Vlašínová, R. Mrázek, S. Žaža aj. Po ukončení studií pracovala jako středoškolská profesorka v Kroměříži a v Blansku a poté nastoupila na katedru filologie (později katedra ruského jazyka) Pedagogické fakulty UJEP v Brně. Titul CSc. získala na VÚP v Praze – Vyučování cizím jazykům. V roce 1990 byla jmenována docentkou pro obor Teorie vyučování ruskému jazyku. V letech 1998–2006 působila jako vedoucí katedry ruského jazyka na Pedagogické fakultě MU. Vedla praktická cvičení z ruštiny, semináře a přednášky z didaktiky vyučování ruskému jazyku. Pracovala v Ústřední radě České asociace ruštinářů, redigovala odborné rusistické sborníky, zúčastnila se řady rusistických